

Дэканат Вялікая Бераставіца Яшчэ ў 1767 г., калі маёнтак Уснарж належаў Ганне Вашчынскай, тут была пабудавана капліца ад Індурскай парафіі. Пазнейшы драўляны касцёл у стылі ранняга класіцызму пад тытулам Узвышэння Святога Крыжа быў заснаваны ў 1795 г. як філія Індурскай парафіі. Святыню пабудавалі на ўзвышшы ў заходняй частцы вёскі, на могілках, побач з сядзібай паноў Хрусціцкіх. Фундатарамі касцёла былі маршалак гродзенскай шляхты Людвік Марцыян Панцэжыньскі і яго жонка Канстанцыя са Скірмунтаў, а таксама сем'і Сарокаў і Азажыцкіх. Да філіі былі далучаны вёскі, якія раней складалі паўднёвую частку парафіі Адэльск, а пасля Другой сусветнай вайны – частка вёсак і ваколіц парафіі Крынкі. У першай палове XIX ст. пры касцёле дзейнічала Ружанцовае брацтва. † Дазвол на пабудову ва Уснаржы касцёла 28 мая 1793 г. падпісаў віленскі біскуп Ігнацы Масальскі. Новазбудаваная святыня была асвечана 23 чэрвеня 1795 г. кс. канонікам Юзафам Сваржынскім.

Прамавугольны ў плане касцёл быў пабудаваны з сасновага дрэва на падмурку, па баках апсіды знаходзіліся дзве квадратныя сакрыстыі. Касцёл бязвежавы, накрыты двухсхільным бляшаным дахам. Галоўны фасад завершаны трохвугольным фронтонам, ашалаваным “елачкай”; у 1848 г. былі вертыкальна ашалаваны сцены. Інтэр’ер падзелены дзвюма парамі шасцігранных слупоў (цяпер – чатырохгранныя) на тры навы і перакрыты плоскай падшыўной столлю.

У сярэдзіне XIX ст. унутранае ўбранства касцёла выглядала наступным чынам: галоўны алтар з сасновага дрэва змяшчаў абраз Укрыжавання ў пазалочанай раме. Яго акружалі маляваныя выявы: злева – Маці Божай і св. Пятра, справа – св. св. Яна і Паўла. Наверсе была выява Анёла з хусткай св. Веранікі. Левы бакавы алтар змяшчаў абраз НПМ Беззаганага Зачацця. Абраз акружалі выявы св. Казіміра (злева) і св. Людвіка, французскага караля. Вышэй знаходзілася выява Анёла, а над ім – выява Святога Духа ў воблаку. У алтары былі рэліквіі святых. Справа стаяў алтар св. Юзафа з адпаведным абразом у акружэнні выяваў св. Алены (злева), св. Канстанцыі і Анёла (зверху). Завяршала алтар выява Усёвідучага Вока.

Сёння святыню ўпрыгожваюць тры разьбяныя барочна-класіцыстычныя двух’ярусныя алтары “карынфскай будовы”, дэкараваныя накладной арнаментальнай разьбой. Пасля апошняга рамонту сцены, столь і слупы былі ашалаваны. Галоўны алтар акружаны паліхромнымі фігурамі св. св. апосталаў Пятра і Паўла, у цэнтры – велічнае разьбянае

Укрыжаванне, зверху – абраз св. Францішка. Кампазіцыю завяршае выява Сэрца Пана Езуса ў аблоках і промнях. Галоўныя абразы ў бакавых алтарах упрыгожваюць касцёл ад самага пачатку яго існавання: у левым – абраз Маці Божай Беззаганага Зачацця (наверсе – абраз св. Казіміра), у правым – абраз св. Юзафа (наверсе – абраз св. Антонія). Над уваходам – арганныя хоры, абгароджаныя балюстрадай (раней там стаяў 10-галосны арган фундацыі Панцэжыньскіх, цяпер – 6-галосны, зроблены ў 1913 г. у Вільне на арганнай фабрыцы Вацлава Бярнацкага ў стылі неакласіцызму). Крыпта пад касцёлам, у якой пахаваны астанкі фундатараў, была амаль цалкам засыпана ў 1960 г. па загаду тагачасных уладаў.

На поўдзень ад касцёла асобна стаіць мураваная званіца, пабудаваная з цэглы і бутавага каменя ў 1841 г. Яна змяшчае 3 званы: вялікі (100 кг, адліты ў 1850 г. Вінцэнтам Уладкоўскім), сярэдні (32 кг, набыты ў праваслаўных, адліты ў Маскве) і малы (8 кг, XVIII ст.). Перад касцёлам стаяць высокія драўляныя крыжы, усталяваныя аймамі аблатамі (1937 г.) і рэдэмптарыстамі (1991 г.) у памяць святых місій у парафіі, а таксама мемарыяльны помнік у гонар 1600-годдзя прыняцця хрысціянства Рымскай Імперыяй з лічбамі “313 – 1913”. Касцёльная тэрыторыя разам з могілкамі абнесена бутавай агароджай; галоўны ўваход пазначаны трохарачнай брамай, на фронтоне якой усталявана ў нішы фігура св. Яна Непамука.

У пачатаку XX ст. Уснарж атрымаў статус самастойнай парафіі. Перад Другой сусветнай вайной колькасць парафіянаў ужо перавышала 2300 чалавек. З адменай прыватнай маёмасці знік і маёнтак Уснарж. З таго часу парафія, як і вёска, мае назву Макараўцы.

У 1950 г. пробашч касцёла кс. Алаізій Тамковіч быў арыштаваны (на шчасце, ён вярнуўся праз 5 гадоў), а плябанію ўлады прыстасавалі пад ашчадную касу і жыллё для школьных настаўнікаў. Касцёл у Макараўцах дзейнічаў увесь час, нават тады, калі тут не было свайго пробашча (прыезджаў ксёндз з Адэльска). З 2011 г. касцёл мае статус помніка архітэктуры 3 катэгорыі.

У 1989 – 1991 гг. касцёл быў адноўлены дзякуючы намаганням тагачаснага пробашча кс. Венантыя Вількаша CSsR, потым – кс. Яраслава Грынашкевіча.

Пад плябанію цяпер выкарыстоўваецца дом былой парафіянікі, якая пасля сваёй смерці завяшчала будынак для гэтай мэты. Ён стаіць насупраць плябаніі, якую ў 2001 – 2002 гг. вярнулі парафіі; сёння тут знаходзяцца класы для катэхетычных заняткаў.

29 чэрвеня 2004 г. адбылася прамая радыётрансляцыя святой Імшы, арганізаваная “Радыё Марыя”. У 2006 – 2008 гг. касцёл і парафіяльныя будынкі былі газіфікаваны. У 2009 – 2011 гг. адбыўся ўнутраны рамонт святыні з заменай дзвярэй і вокнаў. У 2010 г. быў грунтоўна адрамантаваны арган.

Пробашч парафіі кс. Павел Беланос і парафіяне рыхтуюцца да знешняга рамонту будынка касцёла.